

ISSN 2181-9297

Doi Journal 10.26739/2181-9297

**СЎЗ САНЪАТИ
ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ**

**МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ
ИСКУССТВО СЛОВА**

**INTERNATIONAL JOURNAL
OF WORD ART**

№5 (2019)

TOSHKENT-2019

Бош муҳаррир:
Холбеков Муҳаммадҷон
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Главный редактор:
Холбеков Мухаммадҷон
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Editor in Chief:
Kholbekov Muhammadjan
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Бош муҳаррир ўринбосари:
Тўхтасинов Илҳом
ф.ф.д., доцент (Ўзбекистон)

Заместитель главного редактора:
Тухтасинов Илхом
к.ф.н., доцент (Узбекистан)

Deputy Chief Editor
Tuhtasinov Ithom
Ph.D. Ass. Prof. (Uzbekistan)

Таҳрир ҳайъати:

Редакционная коллегия:

Editorial Board:

Назаров Бахтиёр
академик. (Ўзбекистон)

Назаров Бахтиёр
академик. (Узбекистан)

Bakhtiyor Nazarov
academician. (Uzbekistan)

Якуб Умарўғли
ф.ф.д., профессор (Туркия)

Якуб Умар оғли
д.ф.н., профессор (Туркия)

Yakub Umarogli
Doc. of philol. scien., prof. (Turkey)

Алмаз Улви Биннатова
ф.ф.д., профессор (Озарбайжон)

Алмаз Улви Биннатова
д.ф.н., профессор (Азербайджан)

Almaz Ulvi Binnatova
Doc. of philol. scien., prof. (Azerbaijan)

Боқиева Гуландом
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Бакиева Гуландом
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Bakieva Gulandom
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Миннуллин Ким
ф.ф.д., профессор (Татаристон)

Миннуллин Ким
д.ф.н., профессор (Татарстан)

Minnulin Kim
Doc. of philol. scien., prof. (Tatarstan)

Маҳмудов Низомиддин
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Махмудов Низомиддин
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Mahmudov Nizomiddin
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Керимов Исмаил
ф.ф.д., профессор (Россия)

Керимов Исмаил
д.ф.н., профессор (Россия)

Kerimov Ismail
Doc. of philol. scien., prof. (Russia)

Жўраев Маматкул
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Джураев Маматкул
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Juraev Mamatkul
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Куренов Рахиммамед
к.ф.н. (Туркменистон)

Куренов Рахыммамед
к.ф.н. (Туркменистан)

Kurenov Rakhimmamed
Ph.D. Ass. Prof. (Turkmenistan)

Кристофер Жеймс Форт
Мичиган университети (АҚШ)

Кристофер Джеймс Форт
Университет Мичигана (США)

Christopher James Fort
University of Michigan (USA)

Умархўжаев Мухтор
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Умархаджаев Мухтар
д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Umarkhodjaev Mukhtar
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Мирзаев Ибодулло
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Мирзаев Ибодулло
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Mirzaev Ibodulla
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Болтабоев Ҳамидулла
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Балтабаев Ҳамидулла
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Boltaboev Hamidulla
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Дўстмухаммедов Хуршид
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Дустмухаммедов Хуршид
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Dustmuhammedov Khurshid
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Лиходзиевский А.С.
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Лиходзиевский А.С.
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Lixodzievsky A.S.
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Сиддиқова Ирода
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Сиддикова Ирода
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Siddiqova Iroda
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Шиукашвили Тамар
ф.ф.д. (Грузия)

Шиукашвили Тамар
д.ф.н. (Грузия)

Shiukashvili Tamar
Doc. of philol. scien. (Georgia)

Юсупов Ойбек
масъул котиб, доцент
(Ўзбекистон)

Юсупов Ойбек
доцент (Узбекистан)
отв. секретарь

Yusupov Oybek
Ass. prof. (Uzbekistan) - Senior
Secretary

Pagemaker | Верстка | Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амир Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

МУНДАРИЖА \ СОДЕРЖАНИЕ \ CONTENT

Тилшунослик / Языкознание / Linguistics

- 1.Карабаева Б.Б.**
КОГНИТИВ ТИЛШУНОСЛИК ЙЎНАЛИШЛАРИНИНГ ИЛМИЙ
НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ.....5
- 2.Мавлонов О.А.**
ЎЗБЕКИСТОНДА ТЕОЛИНГВИСТИКА.....11
- 3.Маннонова С.А.**
РАСМИЙ ХАТЛАРНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ ВА
СУБЖАНРЛАРИ.....19
- 4.Мўминова Д.А.**
ДЕЙКСИСНИНГ АСОСИЙ ХУСУСИЯТИ.....26
- 5.Тоирова Д.Ф.**
ЭМИЛЬ ЗОЛЯНИНГ АСАРЛАРИДА КУНЛИК ФАОЛИЯТНИ ТАҲЛИЛ
ЭТИШ.....38
- 6.Shukurova B.B.**
NAZAR ESHONQUL NI KOYALARIDA KONTRAST USULINING
AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY ASPEKTLARI.....45

Адабиётшунослик / Литературоведение / Literary criticism

- 7.Жуманова Д.Қ.**
МУМТОЗ ҲАЗАЛЛАР ТАҲЛИЛИ ВА ТАЛҚИНИ.....52
- 8.Назаров С.Ҳ.**
Й.В.ГЁТЕ "ФАУСТ" АСАРИДА КОНЦЕПТУАЛ МЕТАФОРА ТАҲЛИЛИ.....58
- 9.Шофиев О.**
ЎЗ МУҲИТИГА СИФМАГАН ОДАМ ОБРАЗИ (Эркин Аъзам ижоди мисолида)..66
- 10.Юлдашева Д.М.**
СИНТАКТИК ТАКРОРЛАРНИНГ БАДИИЙ- ЭСТЕТИК ИМКОНИЯТЛАРИ..75

Таржимашунослик / Переводоведение / Translation Studies

- 11.Муҳамедов Х.А.**
ЎЗБЕКИСТОНДА ТАРЖИМА НАЗАРИЯСИНИНГ ФАН СИФАТИДА
ШАКЛЛАНИШИ (ҲАЙБУЛЛА САЛОМОВНИНГ "ТИЛ ВА ТАРЖИМА"
МОНОГРАФИЯСИ МИСОЛИДА).....81

МУНДАРИЖА \ СОДЕРЖАНИЕ \ CONTENT

12. Гулямова Г.Я. БАДИЙ МАТН ТАРЖИМАСИДА ТРАНСФОРМАЦИОН МЕТОД ХУСУСИЯТИ.....	87
13. Мирзаахмедова М.Й. ТАРЖИМА ИЛМИ МАСАЛАСИ ЮЗАСИДАН ФИКРЛАР.....	94
14. Улмасбаева М.А. КОГНИТИВНЫЙ АНАЛИЗ НАЦИОНАЛЬНОГО КОЛОРИТА В ХУДОЖЕСТВЕННОМ ПЕРЕВОДЕ.....	105
Санъат ва журналистика/ Искусство и Журналистика / Arts and Journalism	
15. Музаффарова С.Х. МИЛЛИЙ ЭСТРАДА САНЪАТИ ТАРАҚҚИЁТИДА СЎЗ, МУСИҚА ВА ИЖРО УЙҒУНЛИГИ МАСАЛАЛАРИ (шоир, бастакор ва хонанда ҳамкорлиги мисолида).....	113
16. Мусаева Н.А. ХИТОЙ МАТБУОТИДА ЎЗБЕК-ХИТОЙ МУНОСАБАТЛАРИНИНГ ЁРИТИЛИШИ ("БИР МАКОН, БИР ЙЎЛ" ЛОЙИҲАСИ АСОСИДА).....	118
17. Ходжиматова М.К. СЎЗ САНЪАТИНИНГ МАЪНАВИЙ ҚУДРАТИ.....	123
18. Ибрагимова У. ЖОНЛИ СЎЗНИНГ САҲНАВИЙ ИФОДАВИЙЛИГИ.....	129
Лингводидактика ва методика/ Лингводидактика и методика/ Linguodidactics and methodology	
19. Зоирова Д.А. ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА КОММУНИКАТИВ-КУМУЛЯТИВ МЕТОД АСОСИДА ИНГЛИЗ ТИЛИНИ САМАРАЛИ ЎҚИТИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ.....	135
20. Иканова Л.С. БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИДА ОНА ТИЛИДАГИ МАТНЛАРНИ ЎҚИБ ТУШУНИШ КЎНИКМАЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ.....	145
21. Хасанова Д.К. ХАЛҚАРО PIRLS БАҲОЛАШ ДАСТУРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ АСОСИДА ЎҚИШ ВА ЁЗУВ САВОДХОНЛИГИНИ ОШИРИ.....	152
22. Имамова У.М. ЧЕТ ТИЛЛАРНИ ЎРГАНИШДА АКМЕОЛОГИК ЁНДАШУВЛАР ТЕХНОЛОГИЯСИ.....	162

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА
INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

Имамова Умида Музафаровна
Термиз давлат университети
Немис тили ва адабиёти кафедрасининг уқитувчиси

**ЧЕТ ТИЛЛАРНИ ЎРГАНИШДА АКМЕОЛОГИК
ЁНДАШУВЛАР ТЕХНОЛОГИЯСИ**

 <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9297-2019-5-22>

АННОТАЦИЯ

Чет тилини ўқитишнинг акмеологик технологиялари талабаларнинг ички имкониятларини ривожлантиришга, уларнинг ютуқларга интилишини рағбатлантиришни ўз ичига олади. Мақолада муаллиф томонидан чет тилларни ўқитишда акмеологик ёндашувлар технологиясидан фойдаланишнинг самарадорлиги ва уларни ташкил этиш масалалари баён этилган.

Калит сўзлар: чет тил, акмеологик ёндашув, муаммоли таълим, креативлик, натижа, самарадорлик.

Имамова Умида Музафаровна
Термезский государственный университет
преподаватель кафедры немецкого языка и литературы

**ТЕХНОЛОГИЯ АКМЕОЛОГИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ В
ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ**

АННОТАЦИЯ

Акмеологические технологии обучения иностранным языкам включают развитие внутренних способностей учащихся и их мотивацию для достижения. В статье автор обсуждает эффективность и использование акмеологических подходов в обучении иностранным языкам.

Ключевые слова: иностранный язык, акмеологический подход, проблемное обучение, креативность, результат, эффективность.

Imamova Umida Muzafarovna
Termez State University.
Lecturer, Department of German Language and Literature.

TECHNOLOGY OF ACMEOLOGICAL APPROACHES IN LEARNING FOREIGN LANGUAGE LANGUAGES

ANNOTATION

Acmeological technologies of teaching foreign languages include the development of students' internal capabilities, and their motivation for achievement. In the article the author discusses the effectiveness and use of acmeologic approaches in teaching foreign languages.

Keywords: foreign language, acmeologic approach, problem learning, creativity, outcome, effectiveness.

Бугунги кунда дунёнинг барча мамлакатларида таълим самарадорлигини ошириш мақсадида турли самарали ишлар амалга оширилмоқда. Таълимнинг самарадорлиги ва сифати муаммоси замонавий миллий таълим тизимидаги долзарб ва устувор масалалардан биридир. Ушбу муаммони ҳал қилишнинг муҳим йўналишларидан бири янги педагогик технологияларни ишлаб чиқиш ва жорий этишдир. Уларнинг аксариятида ҳар бир талабанинг шахсияти ва ўзига хослиги эътиборга олинади.

Қандай қилиб ўсиб бораётган шахсни мураккаб, тез ўзгарувчан замонавий жамиятда яшаш қобилиятини, ҳаёт муваффақиятига эришиш имкониятларини шакллантириш мумкин? Ушбу саволларга жавоб беришни таъминлайдиган ва таълим сифатини яхшилайдиган шунга ўхшаш ўқитиш моделини амалга ошириш учун акмеологик технологиялар жалб қилинади.

Акмеология - бу ўзини XX асрнинг 80-йиллари охирида юзага келган янги фандир.

1991 йилда Халқаро Акмеология академияси ташкил этилди ва унинг бош қароргоҳи Санкт-Петербургда расмийлаштирилди. 1994 йилда "Acmeology" назарий журнали, 1997 йилдан " Акмеология муаммолари" журнали нашр этила бошлади. Акмеология бўйича илмий конференциялар ва симпозиумлар мунтазам равишда ўтказила бошланди.

Таълимдаги акмеология - бу инсоннинг яхлит ва барқарор ривожланиши ҳақидаги қонунлардир.

Акмеологик технологиялар барқарор ички мотивацияни шакллантиришда ҳар бир талаба ва ҳар бир ўқитувчи томонидан муваффақиятга эришишга қаратилгандир.

Акмеологик технологияларга қуйидаги технологиялар киради.

- ўйин (дидактик ўйин, моделлаштириш технологияси),
- психо-маслаҳат технологияси,
- Ўқитиш технологиялари,
- Таълимни ривожлантириш технологиялари;
- Талабаларга йўналтирилган таълим технологияси,
- танқидий фикрлаш технологияси,
- лойиҳа усули.

Акмеологик технологияларнинг ўзига хос хусусияти ўзига хос таркибий қисми бу - талабанинг ўз-ўзини ривожлантириш босқичларидир, булар:

- ўзини намоён қилиш, ютуқларга эҳтиёж;
- уларнинг муаммолари ва ютуқлари билан танишиш;

- уларнинг натижаларини мустақил баҳолаш;
- ижодда ўзини намоён қилиш;
- ўз ишларини мустақил равишда тартибга солиш;
- таълим субъекти сифатида ўқувчининг ўзини ўзи англашини ривожлантириш, яъни шахснинг ўзига хос онгида шахсни англаш, ўзини ривожлантириш ва ўзини ўзи англашга бўлган талабни шакллантириш ва бирлаштириш, бу шахсий техник ва техникавий воситалар ёрдамида шахсий ва касбий ўзини ўзи намоён этишга имкон беради [3].

Акмеологик муҳит

* қўйдагилар учун шароит яратади: ўқувчиларни мустақил равишда аниқлаш (ижодий, профессионал ва бошқалар); боланинг индивидуал шахсий фазилатларини ривожлантириш, болани психологик ва педагогик қўллаб-қувватлаш; уйда парвариш қилиш учун қўшимча буюм ва воситалар.

* ҳисобга олади: боланинг индивидуал шахсий фазилатлари; боланинг ички мотивлари; таълим хизматлари учун замонавий ижтимоий буюртма.

* имконият яратади: боланинг индивидуал хусусиятларини ривожлантириш ва ўзини ўзи ривожлантириш учун; Бўш вақтнинг имкониятларидан самарали фойдаланиш учун боланинг ўз қобилиятларини ривожлантириш учун эркин танлаши; таълим хизматларининг этишмаслигини қоплаш; ота-оналарнинг ўқув жараёнидаги субективлиги.

* битирувчи ва ўқитувчининг акмеологик моделини шакллантиради.

Акмеологик технологияларидан фойдаланиш бизнинг профессионал ва шахсий фаолиятимизни яратадиган дизайн механизмини таклиф қилишимизга имкон беради, бу жараёнда бола келажакдаги касбининг аниқ истиқболларидан хабардор бўлиб, мартаба ўсишида ихтиёрий фаолиятга тайёрланади.

Акмеологик технологиялари ўз-ўзини тасдиқлаш мотивини яратишга қаратилган. Шу муносабат билан ўқитувчи ва етакчи учун устувор йўналиш талабаларнинг ўқув мотивациясини ривожлантириш муаммосидир. Ҳеч кимга сир эмаски, юқори мотивацияга эга бўлган ўрта мактаб ўқувчилари ушбу мотивларни фақат ўқув фаолиятида (ёки камдан-кам ҳолларда) амалга оширадilar. Талабаларнинг ярмидан камроғи академик муваффақиятга интилади, қолганлари учун муваффақиятга интилиш ва муваффақиятсизликка йўл қўймаслик тенг келади. Талабаларнинг аксариятида ташқи ва ички мотивлар тенг равишда ифода этилади, хатти-ҳаракатлардаги таълим мотивлари камдан-кам ҳолларда амалга оширилади, ушбу жараёни хорижий тилни ўрганиш мисолида қарайдиган бўлсак, талаба тилни келажакда яхши мутахассис бўлиш истагида ўрганиш мақсадида тинмай ишлайди ва натижада самарали натижага эришади [5].

Акмеологик технологиялари ўқувчиларга ўзлари, уларнинг ички дунёлари тўғрисида билим олишга ва жамиятнинг бир қисми сифатида ўзларини англашга ёрдам бериш учун яратилган. Ижтимоийлаштиришнинг муваффақияти шахснинг ядросини ташкил этадиган қиймат йўналишлари ва муносабатларга боғлиқ. Кўп жиҳатдан, бу болани фаолиятнинг субъекти сифатида тавсифлайдиган мактабда олинган билим ва кўникмалар заҳираси билан белгиланади.

Ўқитувчининг касбий шаклланиши ва ривожланиши ўз камолотининг шаклланган мезонисиз мумкин эмас. Ҳозирги кунда ўқитувчининг профессионалигига ташхис қўйиш, башорат қилиш ва педагогик жараёни моделлаштириш қобилияти, бошқача қилиб айтганда, креативлик маҳоратини

намаён қилиш даражаси билан белгиланади.

Акмеологик технологияни қўллашда чет тил ўқитувчиси тадқиқотчи бўлиши лозим, улар учун аналитик қобилият, ўз фаолиятининг мақсад ва вазифаларини аниқлаш қобилияти, методик ишларни режалаштириш, тахмин қилинган натижаларни шакллантириш ва педагогик мониторинг маълумотлари асосида ўз фаолиятини тартибга солиш жуда муҳимдир. Креатив кўникмалари ўқитувчи-акмеолог учун касбий ўсишни шакллантириш, профессионал чўққиларни эгаллаш учун зарур бўлиб, уларга эришиш педагогик маҳорат ва таълим сифатини оширишга ёрдам беради.

Ўқитувчининг креативлигининг энг муҳим қисмларидан бири бу мақсадларни белгилашдир. Ҳар қандай муҳим ҳаётий мақсадга эришиш учун одамга ижодкорлик элементи киритилиши мумкин. Бироқ, ҳамма бу имкониятни англай олмайди [2].

Чет тилини ўқитишнинг акмеологик технологиялари ўқувчиларнинг ички имкониятларини ривожлантиришга, уларнинг ютуқларга интилишини рағбатлантиришни ўз ичига олади.

Ҳозирги вақтда чет тилларни ўқитишнинг мақсади коммуникатив компетенцияни шакллантириш билан бир қаторда талабаларда тили ўрганилаётган мамлакат маданиятини тадқиқ қилишга ундовчи маданиятлараро мулоқот компетенциясини ривожлантиришдир.

Дарсларда юқоридаги мақсадларга эришиш учун тизимли ёндашув ва шахсга йўналтирилган технологиялардан фойдаланиш тавсия этилади:

- Талабаларни фаоллаштириш ва интенсивлаштиришга асосланган педагогик технология;

- Муаммоли таълим технологиялари;
- Коммуникацион таълим технологиялари;
- Коллектив таълим технологияси;
- Таълимни ривожлантириш технологияси.

Таълимнинг энг самарали шакллари - бу ролли ўйинлардан фойдаланиш, муаммоли вазиятларни яратиш, қисман излаш ва тадқиқ қилиш усули, лойиҳа усули ва ижтимоий-маданий ёндашувлардир.

"чет тил" фани таълимда акмеологик ёндашувни амалга ошириш учун ноёб имкониятларга эгадир. Чет тил - бу ҳам мақсад, ҳам ўрганиш воситасидир. Мавзуни тематик режалаштиришда талабаларнинг шахсий ривожланишига ва муваффақият омили ва унинг таркибий қисмларини тушунишга имкон берадиган муваффақиятли ва ўтмишдаги ва ҳозирги одамларнинг ҳикояларини ўрганишга бағишланган мавзулар алоҳида ўрин эгаллайди. Масалан:

- Менинг дўстларим ва мен;
- Талабалар ва ўқитувчилар, ўспиринлар, турли авлод вакиллари ўртасидаги муносабатлар;

- Соғлом турмуш тарзи муаммолари.
- Жаҳон маданияти ва фанининг таниқли намояндалари, инглиз тилида сўзлашувчи давлатлар

- Ишлари орқали муваффақиятга эришган таниқли одамлар
- Сайёранинг келажаги: ернинг келажаги учун нима қила оласиз?

Ушбу мавзуларнинг муҳокамаси талабаларга замонавий дунёда ўзларининг ўрни ва мавжуд бўлган имкониятлари тўғрисида маълумот олишга ёрдам беради. Бир вақтнинг ўзида замонавий ўқитиш усулларида фойдаланиш талабаларга ўқув

жараёнининг тўлақонли иштирокчисига айланишига имкон беради, ўқувчиларнинг мустақил ривожланиши ва ўқув жараёнида ўзини намоён қилиши учун шароит яратади.

Акмеологик ёндашувнинг мақсадларига эришишда чет тилларини ўқитишнинг муаммоли ва коммуникатив технологиялари етакчи ўрин эгаллайди.

Муаммоли таълим - бу ўқитиш усуллари тизими бўлиб, унда талабалар тайёр ва ёдлаб олиш билан эмас, балки муаммоларни ҳал қилиш учун ақлий меҳнат натижасида билим оладилар.

Акмеологик ёндашувнинг асосий ғоялари ва ундан келиб чиқадиган вазифаларни амалга ошириш учун, асосан, мустақил ижодий фикрлашни ривожлантиришга қаратилган анъанавий ва ноанъанавий ўқитиш усуллари ва фаол усуллардан самарали фойдаланиш ўринлидир. Таълим бериш жараёнида талабалар фаолигини оширувчи энг самарали усуллар: талабаларнинг билим фаолияти, назария ва амалиёт ўртасидаги боғлиқлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам муҳити, муаммоларни ечишда онгли равишда излаш жараёнларини ривожлантиришдир.

Шунингдек, дарс давомида индивидуал ва гуруҳли иш шаклларида фойдаланиш, улар орасида тематик мунозарани, давра суҳбати услубини ва муайян вазиятларни таҳлил қилишни мисол келтиришимиз мумкин.

Тилнинг муайян экспрессив воситаларини танлашда, киши тил воситаларидан фойдаланиш анъаналари ва маданиятини ҳисобга олади.

Асосий эътибор шахсиятни ривожлантиришга, унинг маънавий-ахлоқий ривожланишига, ўзаро муносабат, идрок этиш, нутқ ва нутқий бўлмаган ҳаракатлар репертуари ролини маҳорат билан ўз ичига оладиган хорижий тилда мулоқот қилиш маданиятини эгаллашга қаратилган.

Чет тилини ўқитишда яхши натижаларга эришиш учун ўқувчининг шахс сифатида шаклланишидаги мавжуд камчиликларни бартараф этиш тавсия этилади: қатъиятнинг йўқлиги, кунлик меҳнат қилишнинг одатланмаганлиги ва вақтни сарфлашга мойил бўлган ўртоқларига таъсир қилиш. Натижада, биз унинг шахсиятининг ривожланишининг бошқа шароитларида чет тилини зарур даражада билиш даражасига эриша оладиган фаолият мазмунига эга бўламиз, аммо бу одам акме даражасига эриша олмайди.

А.А. Бодалевнинг фикрига кўра, инсон ҳаётнинг ҳар бир ёш босқичида микроакмия мавжуд бўлиб, уни прекурсор деб ҳисоблаш мумкин, албатта, кескин ноқулай ҳолатлар бўлмаган тақдирда эса макроакмия. [4, 125 б].

Шуни таъкидлаш лозимки, чет тилини ўрганиш жараёнида талабалар ижодини ривожлантиришнинг бир қисми сифатида акмеологик ёндашувни амалга ошириш ўқитувчи вазифаларини ўзгартиришни ҳам ўз ичига олади. Унинг фаолиятининг конструктив, ташкилий ва коммуникатив-педагогик функциялари янги мазмун билан тўлдирилади. Синфда қулай муҳитни яратиш, ўқувчилар билан ҳамкорлик қилиш ва биргаликда ишлаш зарурати пайдо бўлади.

Ўқитувчи томонидан талабалар ўртасида ижодкорликни ривожлантирадиган ва уларнинг ижодкорлик, ўз фикрини ифода этиш истагини рағбатлантирадиган усул ва воситалардан фойдаланиш катта аҳамиятга эга бўлиб, бу умуман интизомни такомиллаштириш ва уларнинг ижодини ривожлантиришга ёрдам беради ва шу билан бўлажак мутахассисларнинг касбий ўсишига ёрдам беради.

Шундай қилиб, бўлғуси мутахассисларда ижодкорликни ривожлантириш жараёнида юзага келадиган акмеологик таркибий қисм- шахсиятни ривожлантириш

қонуниятларини тушунишга, индивидуал ва иждодий тамойилларни ўзаро боғлашга, ҳаракатларнинг рефлексли бажарилишини рағбатлантиришга ва мавзунини ўрганишга бўлган мотивацияни оширишга имкон беради.

Фойдаланилган адабиётлар:

---

1. Богданов Э. Н. Бўлажак ўқитувчининг касбий-ахлоқий маданиятини шакллантириш. - М.: РАГС, 1995 йил.

2. Богданов Э.Н., Зайкин В.Г. Акмеология етук шахс ва касбий маҳоратни ривожлантириш муаммоларини тадқиқ қилувчи фан сифатида / Калуга вилояти Таълим бошқармасининг психологик хизмати йилномаси. - Калуга, 2001 йил.

3. Павлова, Д. Д. Чет тилларини ўқитишнинг замонавий технологиялари / Д. Д. Павлова // Ёш олим. - 2012. - № 11. - Б. 471-473.

4. Бодалев, А.А. Мулоқот психологияси. Танланган психологик асарлар / А.А. Бодалев. - Воронеж, 1996 йил.

5. Деркач, А.А. Акмеология: профессионалик чўққиларига эришиш йўллари / А.А. Деркач, Н.В. Кузмина. - М.: 1993 йил.

**СЎЗ САНЪАТИ
ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ**

**МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ
ИСКУССТВО СЛОВА**

**INTERNATIONAL JOURNAL
OF WORD ART**

№5 (2019)

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амир Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000